
Årsberetning 2018

Gjensidige Pensjonskasse ble opprettet 01.09.06, som en direkte videreføring av pensjonsforsikringsavtale mellom Gjensidige Forsikring (GF) og Vital Forsikring. Pensjonskassen forvalter ytelsesbaserte pensjonsordninger for ansatte i Gjensidige-konsernet, Gjensidige Bank og 15 tilknyttede brannkasser, samt for Gjensidigestiftelsen og pensjonskassens egne ansatte. Pensjonskassen yter alders- og uførepensjoner til medlemmene, og ektefelle/samboer- og barnepensjon til medlemmenes etterlatte. Alderspensjonsnivået er 70 prosent basert på beregnet folketrygd før levealdersjustering. Ytelsesordningene ble lukket 01.09.2006; for brannkassene 01.05.2007.

Ved utgangen av året omfattet tjenestepensjonsordningene 517 aktive medlemmer, 184 uførepensjonister og 1.071 alders- og etterlattepensjonister. Aktive over 62 år som benytter retten til å ta ut alderspensjon er også regnet med som alderspensjonister.

Pensjonskassen har utløsningsavtale med Gjensidige Pensjonsforsikring AS. Fripoliser som utstedes for medlemmer som meldes ut av tjenestepensjonsordningen ved tidlig pensjonering beholdes imidlertid i pensjonskassen av administrative hensyn. Antallet var 232 pr. 31.12.18.

Styrets arbeid

Fra og med juni 2018 har styret hatt følgende sammensetning:

- Oppnevnt av GF: Erik Jordet (styreleder), Erik Ranberg, Ingrid Gould og Marit E. Aasen. Sistnevnte har ikke tilknytning til foretakene med pensjonsordning i Pensjonskassen.
- Valgt av og blant pensjonskassens medlemmer: Kjerstin Paaske, med Finn Thorbjørnsen som personlig varamedlem; og Ellen K. Enger og Gunnar Mjåtvedt som begge har Anne Marie Nyhammer som varamedlem.

Styret fungerer også som styringsgruppe for ytelsespensjonsordningen i Gjensidige-konsernet. Regelverkets krav til representasjon av begge kjønn i styret er oppfylt.

Det er avholdt fem ordinære styremøter i 2018. Kapitalforvaltningen gjennomgås i alle ordinære styremøter. Dette kommer i tillegg til månedlig finansrapportering, som omfatter resultat og bufferkapitalsituasjonen. Styret behandler kvartalsregnskap med resultatanalyse, basert på oppdaterte forsikringsmessige avsetninger. Investeringsstrategi, beregningsgrunnlag og gjenforsikringsdekning gjennomgås årlig. Kvartalsvis fremlegges en uavhengig kontrollrapport for investeringene.

I tillegg til de ordinære styremøtene er det holdt ett møte for fordypning i utvalgte tema. I 2018 ble det innført nytt og strengere regelverk for behandling av personopplysninger. Nye, strengere kapitalkrav for pensjonskasser innføres med virkning fra og med 2019. Styret har viet spesielt disse to sakene stor oppmerksomhet i 2018.

Internkontroll følges opp bl.a. gjennom daglig leders årlige rapportering. Pensjonskassens revisor har avgitt bekreftelse til styret i denne forbindelse.

Organisasjon og arbeidsmiljø

Pensjonskassen har tre ansatte med høy pensjonsfaglig kompetanse som administrerer bestanden, har kontakt med medlemmene, og yter tjenester i pensjonsspørsmål til de tilknyttede foretak. Arbeidsmiljøet i pensjonskassen anses som godt. Sykefraværet i 2018 var svært lave 0,4 prosent. Det var ingen personskader. Det er inngått avtale med GF om kontorleie, IKT-drift m.v. Virksomheten anses ikke å ha direkte påvirkning på det ytre miljø.

Pensjonskassens ansatte administrerer alle driftspensjoner i Gjensidige-konsernet og de øvrige tilknyttede foretak. Dette gjelder pensjonsgrunnlag over 12 G samt øvrige usikrede pensjoner.

Pensjonskassen har inngått avtale med Gjensidige Bank ASA om forvaltning av eiendelene, og med Gabler Pensjonstjenester AS om administrasjonstjenester, herunder daglig ledelse, ansvarshavende aktuar, regnskapsføring og forsikringsteknisk administrasjon. I forbindelse med at tidligere daglig leder ønsket å trappe ned sin yrkesaktivitet tilsatte styret Øyvind Stjernfeldt Juvet som ny daglig leder fra 02.05.18.

Risiko og risikostyring

Pensjonskassens viktigste risikoer er risiko for manglende avkastning, markedsrisiko knyttet til eiendelene, forsikringsteknisk risiko og operasjonell risiko. Styret har etablert løpende rapportering, og har regelmessig behandling av temaene.

I henhold til regelverket sender pensjonskassen stresstester til Finanstilsynet hvert halvår på fastlagt skjema. For styringsformål utarbeides stresstestene også for mellomliggende kvartals-skifter. De dekker både videre drift og opphørsscenarier, og omfatter risikoene nevnt over. Fra og med 2019 gir stresstestene grunnlag for beregning av nye kapitalkrav for pensjonskasser.

Tjenstepensjonsordningene forvaltes under regelverk for investeringsvalg. Foretakene har derved primæransvaret for avkastningen og godkjenner investeringsstrategien, mens pensjonskassen har ansvar for kapitalforvaltningen. Partene har inngått avtale om dette. Pensjonskassens risiko knyttet til manglende avkastning for pensjonsordningene er i utgangspunktet avdekket ved rett til å belaste foretakenes premiefond, og foretakenes plikt til å betale premietilskudd. Dette begrenser pensjonskassens risiko for avkastning. Fripolisene, med ca 15 prosent av samlet premiereserve, forvaltes som kollektivportefølje der pensjonskassen har risiko for avkastning.

Markedsrisiko omfatter risiko for fall i aksjemarkeder, fall i obligasjonsverdier som følge av renteoppgang, prising av kreditt, fall i prisene på næringseiendom og tap grunnet endringer i valutakurser, og vurderes å være pensjonskassens vesentligste risiko. Risikoen for at pensjonskassen påføres vesentlig tap som følge av endringer i markedsverdier og dermed svak avkastning anses å være begrenset, jfr. foregående avsnitt.

For å styre kapitalforvaltningen er det etablert investeringspolicy og -strategi. Her er bl.a. fastlagt allokeringsrammer, kredittrammer, likviditetsstrategi, rammer for valuta- og renteesponering, regler for instrumentbruk inkl. derivater, handlingsregler knyttet til bufferkapitalutnyttelse i stresstest og opplegg for rapportering og kontroll. Løpende rapportering til styret omfatter avkastning, beholdningsstørrelser, markedsrisiko og bufferkapitalutnyttelse. For 2019 er det innført separate strategier for selskapsporteføljen, tjenstepensjonsordningene og fripolisene, mens det tidligere har vært en felles strategi. De separate strategiene tar hensyn til ulikheter i risiko, risikotoleranse og skatteeffekter.

Pensjonskassens investeringer er, med unntak av eiendom, spredt på verdipapirfond for aksjer og obligasjoner og et større antall plasseringer i obligasjoner. Derivater benyttes i en viss grad for risikostyring. Samlet anses det å være god reell spredning i eiendelene, og kredittrisikoen vurderes som moderat. Kortsiktige plasseringer overstiger til enhver tid kortsiktige forpliktelser.

Forsikringsteknisk risiko omfatter risikoen for flere tilfeller av uførhet eller etterlatte enn det tariffene baseres på. Omfanget av pensjonskassens bestand tilsier at risikoen i utgangspunktet er begrenset, og de aktuelle resultater viser en moderat variasjon over tid. Nytt dynamisk dødelighetsgrunnlag ble tatt i bruk fra 01.01.14. Dette reduserer risiko knyttet til allment økende levealder.

Gjensidige Pensjonskasse

Det foretas kvartalsvis forsikringsteknisk avslutning med regnskapsrapportering og analyse av resultatelementene. Styret har vedtatt forsikringsstrategi som omfatter reassuranse. Risikoen for meget store erstatninger er dermed begrenset ved reassuranse for katastrofetilfeller. Pensjonskassen har inngått avtale om katastrofereassuranse med Gjensidige Forsikring. Dekningen innebærer at reassurandøren dekker erstatninger opp til 150 mill. kr. etter at pensjonskassen står en egenandel. Med erstatninger menes økninger i premiereserve som følge av død eller uferhet. Pensjonskassens egenandel er redusert til 2 mill. kr. med virkning fra 01.01.19.

Styret har stilt relevante krav til tjenesteleverandørene som ledd i styringen av operasjonell risiko. Dette følges opp bl.a. gjennom rapportering om internkontroll.

Kapitalforvaltning

Styret vurderer investeringsstrategien minst én gang i året, i lys av pensjonskassens formål og rammebetingelser, risikobærende evne m.v. Strategien inngår i avtale med foretakene om forvaltning under regelverk for investeringsvalg. I 2018 var det felles investeringsstrategi for pensjonskassens samlede midler. Som nevnt over er det for 2019 innført separate strategier for selskapsporteføljen, tjenstepensjonsordningene og fripolisene.

Strategien i 2018 var todelt; dels innrettet mot å matche forsikringstekniske forpliktelser ("match-portefølje"), og dels avkastningssøkende. Match-porteføljen hadde ved inngangen til 2018 en verdi på 2.544 mill. kr, bestående av 94 prosent rentebærende papirer (obligasjoner) og 6 prosent fast eiendom. Eksposering mot eiendomsmarkedet skjer gjennom en avkastningsbytteavtale med GF. Nominell verdi av avtalen er i oversikten under ført til fradrag i pengemarked / bankinnskudd, som derved blir et negativt beløp pr 31.12.2018.

Øvrige eiendeler ble forvaltet i avkastningssøkende portefølje. I denne porteføljen kan rentepapirer, egenkapitalinstrumenter, råvarer, hedgefond og private equity inngå. Som følge av bruk av opsjoner for aksjer (call-opsjoner) var samlet markedseksponering for porteføljen høyere enn bokført verdi. For denne porteføljen var etablert et opplegg for dynamisk risikostyring for å sikre en minimums avkastning og begrense maksimalt tap i regnskapsåret.

Pensjonskassen har i 2018 hatt avtale med Gjensidige Bank om forvaltning av eiendelene og tilhørende rapportering. Fra 2019 er inngått tilsvarende avtale med Storebrand Kapitalforvaltning. Forvalter kan i henhold til avtalen benytte underleverandører.

Verdijustert avkastning ble -0,6 mill. kr i 2018, tilsvarende 0,0 prosent (5,0 prosent). Pr 31.12.18 var eksponeringen som følger:

Aktivaklasse (beløp i mill. kroner)	Markedseksponering 31.12.18		
	Verdi	Andel	Andel
Norske rentepapirer	2.361	81 %	94 %
Eiendom	150	5 %	6 %
Sum match-portefølje	2.511	86 %	100 %
Pengemarked / bankinnskudd	-28	- 1 %	
Konvertible obligasjoner	48	2 %	
Globale obligasjoner	177	5 %	
Sum kreditt	197	7 %	
Aksjer utland	64	2 %	
Aksjer Norge	28	1 %	
Aksjer emerging markets	100	3 %	
Sum aksjer	192	7 %	
Hedgefond	32	1 %	
Sum annet	32	1 %	
Sum avkastningssøkende portefølje	421	14 %	
Totalt	2.933	100 %	

Rentenivået er fortsatt svært lavt, hvilket medfører utfordringer for å oppnå en avkastning som både dekker grunnlagsrenten, dvs. pliktig rente til premiereserven, gjøre det mulig å regulere løpende pensjoner og bygge opp risikokapital. Markedsrisiko medfører at resultatet av kapitalforvaltningen kan svinge betydelig fra periode til periode.

Om regnskapet

Årsregnskapet er ført etter gjeldende regelverk for pensjonskasser. Eiendeler og gjeld er beregnet og verdsatt ut fra disse bestemmelsene. Pensjonskassers regnskap er fordelt på forsikringsfond (teknisk resultat, kollektivportefølje, investeringsportefølje) og egenkapital (ikke-teknisk resultat, selskapsportefølje). Hvert av de ulike elementer i resultatet fordeles for seg. Porteføljene forvaltes ifølge samme investeringsstrategi og i felles depot. Finansinntekter og -kostnader fordeles i 2018 regnskapsmessig pro rata mellom porteføljene.

Resultat og resultatdisponering

Tariffene er tilpasset forsikringsteknisk risiko m.v. Avkastningen er derved normalt elementet av størst betydning for resultatet. Samlet verdijustert avkastning ble -0,6 mill. kr (154,7 mill. kr). Etter belastning av garantert rente og overføring fra kursreguleringsfond ble kundeporteføljens renteresultat -72,6 mill. kr (58,3 mill. kr). Netto risikoresultat ble -11,6 mill. kr (13,8 mill. kr). Risikoresultatet består av risikoresultat for uførhet, opplevelsesrisiko (risiko for langt liv) og dødsrisikoresultat (risiko for utbetaling av etterlattepensjon). Disse er igjen delt inn i delresultater for tjenestepensjonsordning og fripoliser.

Investeringsporteføljens renteresultat belastes tilleggsavsetninger, mens risikoresultatet belastes resultat. Fripolisenes renteresultat på 0,5 mill. kr benyttes til delvis dekning av deres risikoresultat, mens resten av deres risikoresultat belastes resultat.

Kostnadsresultatet ble 4,0 mill. kr (4,5 mill. kr). Fortjenesteelementpremie for forsikringsrisiko var 2,3 mill. kr (2,2 mill. kr). Det er innført rentegarantipremie i 2018, og årets premie var 20,7 mill. kr.

Finanstilsynet har godkjent en opptrappingsplan til og med 2020 for økning av premiereserven ved overgangen til nytt dødelighetsgrunnlag fra 2014. Etter årets oppservering på 22,9 mill. kr ble teknisk resultat -6,7 mill. kr (-3,2 mill. kr). Ikke teknisk resultat ble -0,2 mill. kr (8,2 mill. kr). Etter skattekostnader og resultatføring av aktuarielle virkninger på pensjonsordningen for pensjonskassens ansatte ble regnskapsmessig totalresultat -7,0 mill. kr (4,3 mill. kr), som belastes egenkapital.

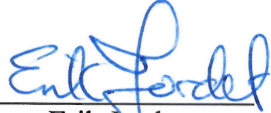
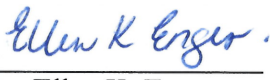
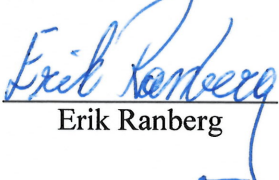
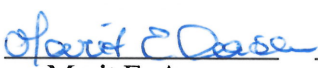
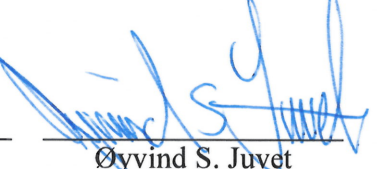
Finansiell stilling

GF og de øvrige konsernforetakene har skutt inn 117,2 mill. kr i grunnkapital. Bokført egenkapital pr. 31.12.18 utgjør 158,9 mill. kr. I tillegg kommer bufferfond i form av tilleggsavsetninger på 145,0 mill. kr, kursreguleringsfond på 1,4 mill. kr og premiefond på 91,7 mill. kr. Denne samlede risikokapitalen utgjorde 397,0 mill. kr, hvilket er ca. 33 prosent lavere enn ved forrige årsskifte. Forvaltningskapitalen falt i samme periode med 3 prosent til 2.990,6 mill. kr.

Til og med 2018 gjelder solvensmarginkrav på minimum 100 prosent, som pensjonskassen oppfyller med 217 prosent. Fra og med 2019 innføres i tillegg et solvenskapitalkrav, basert på stresstester, på minimum 100 %. Pensjonskassen oppfyller dette pr 31.12.18 med 160 prosent.

Finansiell stilling og driften av virksomheten anses å være tilfredsstillende. Årsregnskapet gir et rettviseende bilde av resultat og finansiell stilling. Forutsetningene for fortsatt drift er til stede. Det er etter regnskapsårets slutt ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for Pensjonskassens resultat og stilling ut over hva som er omtalt i årsberetningen.

Oslo, 26. mars 2019
i styret for Gjensidige Pensjonskasse

 Erik Jordet styreleder	 Ellen K. Enger	 Gunnar Mjåtvedt	 Kjerstin Paaske
 Erik Ranberg	 Marit E. Aasen	 Ingrid Gould	 Øyvind S. Juvet daglig leder

Årsregnskap
2018
for

Gjensidige Pensjonskasse

Organisasjonsnummer: 990 240 884

Gjensidige Pensjonskasse

Resultat

TEKNISK REGNSKAP		Note	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>				
1.	Premieinntekter			
1.1	Forfalte premier, brutto	16	123 774	142 471
1.2	- Avgitte gjenforsikringspremier	17	-212	-235
	Sum premieinntekter for egen regning		123 563	142 236
2.	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		8 301	8 817
2.4	Verdiendringer på investeringer		-12 011	1 763
2.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		3 636	6 423
	Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		-75	17 003
3.	Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			
3.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		58 146	67 127
3.4	Verdiendringer på investeringer		-84 137	13 424
3.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		25 470	48 901
	Sum netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		-522	129 452
5.	Pensjoner mv.			
5.1	Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1	Brutto	19	-134 671	-135 547
	Overføring av premiereserve, pensjonskapital mv. og tilleggsavsetninger til andre			
5.2	forsikringsforetak/pensjonsforetak	18	-8 142	-8 472
	Sum pensjoner mv.		-142 813	-144 019
6.	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1	Endring i premiereserve mv.			
6.1.1	Endring i premiereserve mv., brutto	14	-72 198	482
6.2	Endring i tilleggsavsetninger	14	-6 237	-6 650
6.3	Endring i kursreguleringsfond	14	11 081	-2 121
	Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelsene - kontraktsfastsatte forpliktelser		-67 354	-8 288
7.	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
7.1	Endring i pensjonskapital mv.	14	35 536	-50 869
7.1.1	Endring i pensjonskapital mv. - Oppreservering av pensjonskapital	14,21	-22 949	-22 949
7.3	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14	-2 281	-22 095
7.4	Endring i andre avsetninger	14	80 938	-32 371
	Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		91 245	-128 284
8.	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.1	Overskudd på avkastningsresultatet	14,21	745	0
8.2	Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	14,21	-745	-786
	Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser		0	-786
9.	Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1	Forvaltningskostnader	20	-1 956	-2 113
9.2	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-8 834	-8 426
	Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	20,23,24	-10 789	-10 540
11.	Resultat av teknisk regnskap		-6 746	-3 227

Gjensidige Pensjonskasse

Resultat

IKKE-TEKNISK REGNSKAP		Note	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>				
12.	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		3 850	4 296
12.4	Verdiendringer på investeringer		-5 571	859
12.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		1 687	3 130
	Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		-35	8 286
14.	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1	Forvaltningskostnader		-113	-120
14.2	Andre kostnader		-9	-0
	Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	20	-122	-120
15.	Resultat av ikke-teknisk regnskap		-157	8 166
16.	Resultat før skattekostnader		-6 903	4 939
17.	Skattekostnader	22	-20	-22
18.	Resultat før andre inntekter og kostnader		-6 923	4 917
19.	Andre inntekter og kostnader			
19.1	Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			
19.1.2	Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	25	-97	-615
20.	TOTALRESULTAT	21	-7 019	4 302
	Overført fra/til risikoutjevningsfond	21	0	979
	Overført fra/til egenkapital	21	7 019	-5 280
	SUM OVERFØRT		7 019	-4 302

Gjensidige Pensjonskasse

Balanse

EIENDELER

Tall i hele tusen

Note 31.12.2018 31.12.2017

EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN

2. Investeringer

2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

2.4.2 Rentebærende verdipapirer

2.4.3 Utlån og fordringer

2.4.4 Finansielle derivater

Sum investeringer

2,5,6	16 073	11 940
2,5,6	166 399	157 259
4,5,6	5 214	928
3,5,6	600	2 577
	188 286	172 703

3. Fordringer

3.1 Fordringer knyttet til premieinntekter

3.2 Andre fordringer

Sum fordringer

	193	86
7	2 880	4 330
	3 073	4 417

5. Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter

1 615 0

SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN

192 974 177 120

EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE

6. Investeringer i kollektivporteføljen

6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

6.4.2 Rentebærende verdipapirer

6.4.3 Utlån og fordringer

6.4.4 Finansielle derivater

Sum investeringer i kollektivporteføljen

2,5,6	34 567	23 185
2,5,6	357 866	305 364
4,5,6	11 213	1 802
3,5,6	1 291	5 003
	404 937	335 353

7. Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser i kollektivporteføljen

0 0

8. Investeringer i investeringsvalgporteføljen

8.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

8.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)

8.4.2 Rentebærende verdipapirer

8.4.3 Utlån og fordringer

8.4.4 Finansielle derivater

Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen

2,5,6	204 245	178 768
2,5,6	2 114 537	2 354 552
4,5,6	66 254	13 892
3,5,6	7 630	38 579
	2 392 666	2 585 790

SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE

2 797 603 2 921 144

SUM EIENDELER

2 990 577 3 098 264

Gjensidige Pensjonskasse

Balanse

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		Note	2018	2017
Tall i hele tusen				
10.	Innskutt egenkapital	10	117 159	117 159
11.	Opptjent egenkapital			
11.1	Risikoutjevningfond	10	0	0
11.2	Annen opptjent egenkapital	10	41 776	48 795
	Sum opptjent egenkapital		41 776	48 795
13.	Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
13.1	Premiereserve mv.	12,13,14	372 592	300 394
13.2	Tilleggsavsetninger	14	28 734	22 497
13.3	Kursreguleringsfond	14	1 382	12 463
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		402 707	335 353
14.	Forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
14.1	Pensjonskapital mv.	12,13,14	2 171 498	2 184 085
14.2	Tilleggsavsetninger	14	116 283	197 221
14.3	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14,15	91 713	204 484
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		2 379 493	2 585 790
15.	Avsetninger for forpliktelser			
15.1	Pensjonsforpliktelser o.l.	25	6 841	6 745
15.2	Forpliktelser ved skatt			
15.2.1	Forpliktelser ved periodeskatt	22	24	40
	Sum avsetninger for forpliktelser		6 865	6 785
16.	Forpliktelser			
16.1	Finansielle derivater		0	0
16.1.1	Finansielle derivater, Kollektivporteføljen	3,5,6	2 229	0
16.1.2	Finansielle derivater, Investeringsvalgporteføljen	3,5,6	13 173	0
16.1.3	Finansielle derivater, Selskapsporteføljen	3,5,6	1 037	0
16.2	Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	8	6	0
16.3	Andre forpliktelser	8	23 752	3 983
	Sum forpliktelser		40 197	3 983
17.	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	9	2 379	399
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE			2 990 577	3 098 264

Oslo, 26.mars 2019
i styret for Gjensidige Pensjonskasse

Erik Jordet
Styreleder

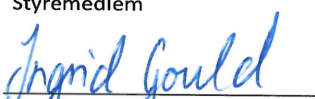

Ellen Kristin Enger
Styremedlem

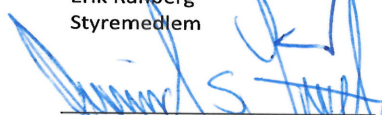

Gunnar Mjåtvedt
Styremedlem

Kjerstin Paaske
Styremedlem

Erik Ranberg
Styremedlem

Marit E. Aasen
Styremedlem

Ingrid Gould
Styremedlem

Øivind Juvet
Daglig leder

Gjensidige Pensjonskasse

EGENKAPITALOPPSTILLING

Egenkapital	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>		
Innskutt egenkapital 01.01	117 159	117 159
Innbetalt i året	0	0
Innskutt egenkapital 31.12	117 159	117 159
Annen opptjent egenkapital 01.01	48 795	43 515
Tilført egenkapital/resultat belastet ved disponering	-7 019	5 280
Annet opptjent egenkapital 31.12	41 776	48 795
Risikoutjevningssfond 01.01	0	979
Overført fra/til risikoutjevningssfond	0	-979
Risikoutjevningssfond 31.12	0	0

Det er utstedt tre innskuddsbevis; ett pålydende kr 80 000 000 , ett pålydende kr 30 000 000 på innskutt egenkapital og ett pålydende kr 1 000 000 på innskutt egenkapital overført fra Gjensidige Pensjonskasse for supplerende pensjonsytelser. Kr 6 158 500 er innbetalt egenkapital fra de ulike brannkassene. Pensjonskassen har ingen ansvarlig lånekapital.

Gjensidige Pensjonskasse

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>		
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalt til premiefond/Innbetalt premie	8 615	2 293
Netto utbetalt ved flytting (inn +/- ut -)	-8 142	-8 472
Finansinntekter	73 224	86 574
Utbetalte pensjoner mv.	-134 671	-135 547
Forsikringsrelaterte driftskostnader, inkl. reassurans	-11 001	-10 775
Andre forsikringsrelaterte inntekter	0	0
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-97	-615
Andre inntekter/kostnader	-122	-120
Betalte skatter	-36	-32
Endring i periodiseringer	21 688	-2 641
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-50 541	-69 334
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto investert i aksjer og andeler	-46 830	-117 015
Netto investert i obligasjoner og rentepapir	145 747	116 975
Netto investert i utlån	0	0
Netto investert i andre finansielle eiendeler	17 698	61 962
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	116 616	61 922
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetaling egenkapital	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0	0
Likviditetsbeholdning 1.1.	16 592	24 004
Netto kontantstrøm for perioden	66 074	-7 412
Likviditetsbeholdning 31.12.	82 667	16 592

Gjensidige Pensjonskasse

Noter 2018

(Beløp i hele tusen)

NOTE 1 - PRINSIPPNOTE

Regnskapet er avlagt i samsvar med norsk regnskapslov og grunnleggende regnskapsskikk i Norge, samt satt opp i henhold til gjeldende forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak fastsatt av Finansdepartementet 20. desember 2011 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 om årsregnskap mv. (regnskapsloven) § 10-1 tredje ledd.

Finansielle eiendeler

Finansielle instrumenter måles og innregnes i samsvar med IAS 39, som deler finansielle eiendeler inn i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Investeringer som holdes til forfall
- Utlån og fordringer
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Regnskapsprinsipper for pensjonskassens kategorier av finansielle eiendeler beskrives nærmere i de følgende avsnitt.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatregnskapet og består av investeringer i aksjer, aksjefond og hedgefond. Virkelig verdi på børssnoterte aksjer og andeler verdsettes til sluttkurs fastsatt av Oslo Børs eller tilsvarende markedsplasser for utenlandske investeringer. Virkelig verdi av øvrige aksjer og andeler fastsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker.

Rentebærende verdipapirer

Rentebærende verdipapirer måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og består av obligasjoner og rentefond. Virkelig verdi på noterte investeringer fastsettes til offentlige omsetningskurser. For investeringer hvor det ikke foreligger omsetningskurs, beregnes kursen ut fra avkastningskurven for verdipapirets respektive sektor.

Pensjonskassen ønsker å vurdere alle finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet i samsvar med virkelig verdi-opsjonen dersom det ikke ved innregning er besluttet noe annet.

Det sentrale grunnlag for anvendelse av virkelig verdi-opsjonen er at en gruppe finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler forvaltes på grunnlag av virkelig verdi og at inntjeningen vurderes etter samme prinsipp. Dette må også være i samsvar med en dokumentert kapitalforvaltningsstrategi og at informasjon internt og mellom nøkkelpersoner gis på dette grunnlag.

Pensjonskassen har utarbeidet en kapitalforvaltningsstrategi i samsvar med kravene i pensjonsforetaksforskriften. Porteføljen av verdipapirer forvaltes i samsvar med denne strategien og rapportering skjer til virkelig verdi gjennom rapportering av verdijustert avkastning. Videre rapporteres jevnlig porteføljens utvikling målt mot rammeverket for dynamisk risikostyring/bufferkapital. Internt skjer den løpende oppfølging av verdipapirplasseringer basert på utvikling i virkelig verdi og det er her et nært samarbeid mellom ledelsen og styret. I regnskapsføringen av finansielle eiendeler er det dermed lagt til grunn at vilkårene for anvendelse av virkelig verdi-opsjonen er til stede. Investeringene er i tråd med forskriften klassifisert i hovedgruppen hold for omsetning. Dette innebærer at børssnoterte aksjer, aksjefond, obligasjonsfond samt en rekke andre finansielle eiendeler regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle derivater

Finansielle valuta-, aksje- og rentederivater regnskapsføres i henhold til IAS 39 til virkelig verdi med verdiendring ført over resultatregnskapet. Regnskapsmessig sikringsbokføring benyttes ikke. Handel med finansielle derivater gjennomføres for å sikre underliggende investeringer. Rente- og valutarisiko knyttet til finansielle eiendeler er søkt redusert med terminkontrakter som verdiberegnes etter balansedagens markedsförhold. Svingninger i mer-/mindreverdier knyttet til underliggende investeringer søkes eliminert ved motsvarende mer-/mindreverdier på de finansielle derivatene.

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med terminkontrakter som verdiberegnes etter balansedagens terminkurs.

Forvaltning av kunde- og selskapsporteføljen

Pensjonskassens avkastning på eiendeler fordeles prosentvis etter en algoritme som omfatter pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen) og de forsikringstekniske avsetninger (kundeporteføljen) før årsoppgjørdisposisjoner. Eiendeler ved utgangen av en periode fordeles prosentvis etter en algoritme som omfatter pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen) og de forsikringstekniske avsetninger (kundeporteføljen) etter årsoppgjørdisposisjoner.

Forvaltningskostnader

Betalte kostnader til forvaltning belastes som forvaltningskostnader i resultatregnskapet. Forvaltningshonorarer belastet fondene pensjonskassen har investert i regnskapsføres ikke som forvaltningskostnader, men presenteres sammen med avkastning på fond. Mottatte rabatter inntektsføres som inntekter fra investeringer.

Erstatningsytelser og forsikringstilfeller

Erstatningsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for de eventuelle nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnepensjoner. For uførehendelser som kan ha oppstått og hvor karenperioden ikke er avsløpt, avsettes periodens opptjente risikopremie for uførepensjoner som IBNR (inntrufne, ikke rapporterte uføretilfeller).

Forsikringsmessige avsetninger

De forsikringsmessige avsetningene består av premiereserve, pensjonskapital, tilleggsavsetninger, premiefond, fond for regulering av pensjoner og kursreguleringsfond.

Premiereserve/pensjonskapital er kontantverdien av totale pensjonsforpliktelser med fradrag for kontantverdien av fremtidige premier regnet etter lineær premie- og reserveberegning. Premiereserven er frem til og med 2020 på opptrappingsplan til dødelighetsgrunnlaget K2013, som er innført fra 01.01.14 i henhold til pålegg fra Finanstilsynet.

Tilleggsavsetninger skal dekke fremtidig negativt finansresultat i forhold til pensjonskassens grunnlagsrente og visse typer endringer i det actuarielle grunnlaget.

Premiefondet er innbetalt/opptjente midler som kan benyttes til dekning av fremtidig premie og sikring av reguleringstillegg til pensjoner. Fondet blir tilført 2 % årlig rente.

Fond for regulering av pensjoner blir tilført pensjonistenes andel av overskuddet, og skal benyttes til å sikre regulering av løpende pensjoner med inntil den prosentvise økningen av folketrygdens grunnbeløp.

Inntekter

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring fremkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Inntekter og kostnader knyttet til finansielle eiendeler inneholder både realiserte poster og urealiserte verdiendringer.

Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom investeringer i kundeporteføljen og investeringer i selskapsporteføljen i forhold til gjennomsnittlig forvaltet kapital igjennom året. Endringer i urealiserte verdier knyttet til investeringer i kollektivporteføljen avsettes til kursreguleringsfond.

Skatt

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formueskatt.

Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattefordel.

Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes med utgangspunkt i midlertidige forskjeller og skattemessig fremførbart underskudd.

Formueskatt beregnes av skattemessig netto formue fastsatt i henhold til skatteloven kapittel 4. Skattesats for formuesskatt er 0,15 % for formue over TNOK 10. Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formueskatt.

Fra 2018 er det kommet nye skatteregler for pensjonsforetak som skiller den skattemessige behandling i selskaps- og kundeporteføljen. For 2018 er det beregnet overgang til nytt regelverk i tråd med presiseringer og retningslinjer fra skatteetaten.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i følgende år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet klassifiseres under selskapsporteføljen.

Regnskapsmessig behandling av flytting

Fratrådte medlemmer uten straks begynnende pensjon får utstedt en fripolise etter sine lineært opptjente pensjonsrettigheter. På grunn av forskjell i beregningsgrunnlaget mellom pensjonskassen og det livsforsikringsselskap som pensjonskassen har utløsningsavtale med, kan utløsningsbeløpet fra livsselskapet være noe høyere enn den opptjente premiereserven i pensjonskassen.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Ytelsesbaserte pensjonsordninger vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi etter IAS 19.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner føres på innværende år.

Akkumulert virkning av estimatendringer og endringer i finansielle og actuarielle forutsetninger (actuarielle gevinster og tap) bokføres som Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger.

Periodens netto pensjonskostnad klassifiseres som lønns- og personalkostnader.

NOTE 2 - FINANSIELLE EINDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

Aksjer og andeler

Andeler i fond

Selskap	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
Storebrand Norge I	831	26 612	27 821	1 209
Storebrand Global Indeks B	0,45	1	1	0
Nordea Stabile Aksjer Global	19 062	50 003	46 285	-3 718
Sum aksjefond norske		76 616	74 107	-2 510
Fisher Emerging Markets Equity Fund USD	11 129	94 278	99 845	5 568
Sum aksjefond internasjonale		94 278	99 845	5 568
Shenkman Finsbury Global	5 345	44 626	48 483	3 857
Sum kombinasjonsfond internasjonale		44 626	48 483	3 857
Sector Healthcare - A USD	14 135	15 056	32 449	17 394
Sum hedgefond internasjonale		15 056	32 449	17 394
Sum andeler i fond		230 575	254 884	24 309

Andel Kollektivportefølje	34 567
Andel Investeringsvalgportefølje	204 245
Andel Selskapsportefølje	16 073
Sum PK	254 884

Andeler i fond er bokført og verdsatt til markedspris. 0% av balanseført verdi er børsnoterte verdipapirer. Deler av underliggende papirer i fondene kan være børsnoterte papirer.

Risikoprofilen i aksjeporteføljen 2018

Pensjonskassen startet året med en aksjeeksponering på 12,45 %, der 3,40 % har vært direkte i fond og 9,05 % via Callopsjoner. 1,66% var aksjer i Norge. Ved utgangen av første halvår var eksponeringen redusert til 8,95 %, med en fordeling på 1,90 % i Norge, 5,35 % i globale aksjer og 1,7% i fremvoksende markeder. Ved utgangen av året var total aksjeeksponering redusert til 6,55 %, nå med en fordeling på 2,19 % i etablerte markeder, 0,95% i Norge og 3,40 % i fremvoksende markeder. 5,93% av eksponeringen var direkte i fond, mens 0,62% var via callopsjoner.

Avkastningsbytteavtale med Gjensidige Forsikring ASA

Gjensidige Pensjonskasse har lenge hatt en avkastningsbytteavtale med Gjensidige Forsikring. Avtalen innebærer at Gjensidige Pensjonskasse mottar avkastning lik den verdjusterte avkastningen til eiendomsporteføljen i Oslo Areal AS mot å betale flytende rente tilsvarende ST1X-indeksen pluss 150 bps. Den underliggende eksponeringen for avtalen har vært 150 mill. kroner. Porteføljene forvaltes av Storebrand Kapitalforvaltning AS og Gjensidige Bank ASA.

Rentebærende verdipapirer

Obligasjoner og sertifikater

Sektor	Pålydende	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi	Påløpte renter
Obligasjoner, norske	2 036 000	2 050 244	2 050 930	686	11 203
Obligasjoner, internasjonale	171 000	170 509	173 149	2 640	3 364
Indeksobligasjoner, norske	103 000	103 498	120 294	16 796	2 869
Sum obligasjoner og sertifikater		2 324 252	2 344 373	20 121	17 436

Andeler i obligasjons- og pengemarkedsfond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi	Påløpte renter
Danske Invest - Norsk Likviditet Inst.	14 671	14 609	14 794	185	0
Storebrand Likviditet	6 343	64 139	63 489	-650	0
Blackstone/GSO US Loan USD Feeder Fund Class B	23 270	19 335	21 996	2 660	0
PGIM Intermediate Duration US Corporate Bond Fund	177 100	177 383	176 686	-698	0
Skenkman Finsbury High Income fund	5	31	30	-1	0
Sum obligasjons- og pengemarkedsfond		275 498	276 994	1 496	0
Sum rentebærende verdipapirer		2 599 749	2 621 367	21 617	17 436

Andel Kollektivportefølje inkl. påløpte renter	357 866
Andel Investeringsvalgportefølje inkl. påløpte renter	2 114 537
Andel Selskapsportefølje inkl. påløpte renter	166 399
Sum PK	2 638 802

Beholdningen er bokført og verdisatt til observert markedsverdi. 76,3 % av balanseført verdi er børsnoterte verdipapirer. Deler av underliggende papirer i fondene kan være børsnoterte papirer. Gjennomsnittlig effektiv rente er 2,53 % beregnet ut fra sluttverdier pr 31.12.18.

Porteføljene forvaltes av Storebrand Kapitalforvaltning AS og Gjensidige Bank ASA.

NOTE 3 - FINANSIELLE DERIVATER

Derivater bokført som eiendeler

	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi	Påløpte renter
Callopsjoner	18 723	940	-17 783	0
Renteswapper	0	0	0	8 581
Valutakontrakter	0	0	0	0
Sum derivater bokført som eiendeler	18 723	940	-17 783	8 581

Andel Kollektivportefølje inkl. påløpte renter	1 291
Andel Investeringsvalgportefølje inkl. påløpte renter	7 630
Andel Selskapsportefølje inkl. påløpte renter	600
Sum PK	9 522

Derivater bokført som gjeld

	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi	Påløpte renter
Callopsjoner	0	0	0	0
Renteswapper	0	-3 541	-3 541	0
Valutakontrakter	0	-12 898	-12 898	0
Sum derivater bokført som eiendeler	0	-16 439	-16 439	0

Andel Kollektivportefølje inkl. påløpte renter	-2 229
Andel Investeringsvalgportefølje inkl. påløpte renter	-13 173
Andel Selskapsportefølje inkl. påløpte renter	-1 037
Sum PK	-16 439

Porteføljene forvaltes av Storebrand Kapitalforvaltning AS og Gjensidige Bank ASA.

NOTE 4 - UTLÅN OG FORDRINGER

	2018	2017
Opptjente renter bank	14	29
Innskudd Bankkonto	82 667	16 592
Sum utlån og fordringer	82 681	16 621

Andel Kollektivportefølje	11 213	1 802
Andel Investeringsvalgportefølje	66 254	13 892
Andel Selskapsportefølje	5 214	928
Sum PK	82 681	16 621

Pr. 31.12 utgjorde bundne midler på skattetrekkskontoen TNOK 3 557.

NOTE 5 - HIERARKIET, FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

	Nivå 1 Børsnoterte priser	Nivå 2 Observerbar input	Nivå 3 Ikke observerbar input	Balanseført verdi per 31.12
Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	0	254 884	0	254 884
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	0	2 638 802	0	2 638 802
Utlån, fordringer og bankinnskudd	0	82 681	0	82 681
Finansielle derivater	0	-6 917	0	-6 917
Totalt	0	2 969 451	0	2 969 451

NOTE 6 - FINANSIELL RISIKO

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer og eiendom. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond og obligasjoner. Finansiell risiko omfatter markeds-, rente-, eiendoms-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko. Derivater benyttes i forvaltningen og risikostyringen. Gjeldende finansstrategi setter rammer for den løpende risikotagningen.

Markedsrisiko

Pensjonskassens største risiko anses å være markedsrisiko, dvs. risikoen for fall i eiendelens verdier. Markedsrisikoen knyttet til pensjonskassens investeringer estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer. Forholdet mellom markedsrisiko og bufferkapital følges løpende og uttrykkes gjennom måltallet "risikokapitalutnyttelse". Etter overgang til investeringsvalg for tjenstepensjonsordningene inngår premiefondet i bufferkapitalen.

Renterisiko

Pensjonskassen har ved utgangen av 2018 investeringer i rentebærende papirer på ca. 2,7 milliarder kroner. Pensjonskassen hadde en moderat renterisiko ved utgangen av året. Markedsverdivektet durasjon er på 4,67 år. Porteføljeverdien vil falle med ca. MNOK 126 ved et parallelt skift i rentekurven på +1%. Verdien vil stige tilsvarende ved et rentefall.

Kredittrisiko

Pensjonskassens kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største engasjement, kredittanalyser og rating. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor "investment grade". Premie fra foretakene pensjonskassen er opprettet for innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet, slik at pensjonskassens kredittrisiko mot foretakene anses å være liten.

Valutarisiko

Alle plasseringer i utenlandske rentefond valutasikres. Utenlandske aksjeplasseringer skal som hovedregel valutasikres. Pensjonskassens netto tilgodehavende i norske kroner skal til enhver tid minst motsvare 70 % av de forsikringstekniske avsetninger. Pensjonskassen valutasikrer løpende alle sine investeringer som er i utenlandsk valuta, slik at valutaeksponering er meget begrenset.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene anses å være tilstrekkelig likvide. Pensjonskassen har utarbeidet likviditetsstrategi.

NOTE 7 - FORDRINGER

	2018	2017
Premiefordringer	193	86
Andre fordringer	2 880	4 330
Sum fordringer	3 073	4 417

NOTE 8 - ANDRE FORPLIKTELSE

	2018	2017
Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	6	0
Skyldig offentlige avgifter	3 724	3 854
Annen gjeld	20 029	130
Sum andre forpliktelser	23 758	3 983

NOTE 9 - ANDRE PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATT, IKKE OPPTJENTE INNTEKTER

	2018	2017
Avsatt utbytte	0	0
Påløpte kostnader	2 135	161
Avsatt feriepenger	245	237
Sum andre påløpte kostnader og mottatt, ikke opptjente inntekter	2 379	399

NOTE 10 - SOLVENSMARGIN

	2018	2017
Innskutt kjernekapital	117 159	117 159
Opptjent egenkapital	41 776	48 795
Fradrag urealisert verdi selskapsportefølje	-641	-6 073
Netto ansvarlig kapital	158 293	159 880
50% av risikoutjevningssfond	-	-
50% av tilleggsavsetning	72 508	109 859
Sum annen solvensmarginkapital	72 508	109 859
Solvensmarginkapital	230 801	269 739
Minstekrav til solvensmargin	106 501	115 126
Samlet solvensmarginkapital i % av solvensmarginkrav	217 %	234 %

NOTE 11 - KAPITALAVKASTNING**Kapitalavkastning på kollektivporteføljen**

	2018	2017	2016	2015	2014
Verdijustert avkastning	0,0 %	5,0 %	3,7 %	1,2 %	11,1 %
Bokført avkastning	3,0 %	4,8 %	3,6 %	7,8 %	4,3 %

Kapitalavkastning på investeringsvalgporteføljen

	2018	2017	2016	2015	2014
Verdijustert avkastning	0,0 %	5,0 %	3,7 %	1,2 %	11,1 %
Bokført avkastning	0,0 %	5,0 %	3,7 %	1,2 %	11,1 %

Kapitalavkastning på selskapsporteføljen

	2018	2017	2016	2015	2014
Verdijustert avkastning	0,0 %	5,0 %	3,7 %	1,2 %	11,1 %
Bokført avkastning	0,0 %	5,0 %	3,7 %	1,2 %	11,1 %

NOTE 12 - BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

Pensjonskassen forvalter tjenstepensjonsordninger for ansatte i Gjensidige Forsikring, Oslo Areal, Gjensidige Pensjonsforsikring, Gjensidige Bank, Gjensidige Pensjonskasse, Gjensidigestiftelsen og 15 tilknyttede brannkasser. Pensjonsordningene er lukket. Pensjonsordningene forvaltes under regelverk for investeringsvalg.

Fordelingen på medlemmer er som følger:

	Aktive	Uføre- pensjonister	Øvrige pensjons- mottagere
Gjensidige Forsikring ASA	434	173	973
Gjensidige Pensjonskasse	2	0	1
Gjensidige Pensjonsforsikring	10	0	2
Gjensidigestiftelsen	3	0	2
Oslo Areal	1	0	1
Gjensidige Bank	1	0	0
Hadeland Gjensidige Brannkasse	4	1	11
Varig Forsikring Hallingdal	6	1	8
Varig Halså og Tingvoll Forsikring	1	0	4
Varig Forsikring Hemne	0	0	2
Indre Sunnmøre Gjensidige Branntrygdslag	0	0	2
Indre Østfold og Andebu Gjensidig Brannkasse	11	3	15
Varig Forsikring Midt-Buskerud	3	0	4
Varig Forsikring Nord-Odal	2	0	3
Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal Gjensidig	14	1	16
Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig	3	2	4
Varig Orkla Forsikring Gjensidig	4	1	4
Varig Forsikring Stjørdal Gjensidig	5	2	11
Varig Forsikring Surnadal	3	0	2
Varig Forsikring Sykkylven Gjensidig	2	0	1
Varig Forsikring Valdres	8	0	5
TOTAL	517	184	1071

Alderspensjonsnivået er 70 % basert på beregnet folketrygd etter reglene som gjaldt før 1.1.2011. Det ytes også pensjon ved uførhet samt etterlatteytelser til ektefelle og barn etter nærmere regler. Pensjonskassen forvalter 232 fripoliser for tidligere ansatte som har fratrådt med tidligpensjon. Pensjonsordningene er ytelsesbasert. Enkelte av pensjonsordningene har fastsatt vilkår om pensjonsregulering etter nærmere regler. Medlemmene betaler ikke tilskudd.

NOTE 13 - VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER I PENSJONSORDNINGEN

Effekten av en umiddelbar 25 prosent økning i uførehypigheten vil med dagens bestand innebære en belastning på 1,9 millioner kroner på årets risikoresultat. Da alle uføredetninger er ettårige risikoforsikringer vil ikke premiereserven påvirkes ved en permanent økning på 15 % i uførehypigheten. Derimot vil en permanent 10 prosent reduksjon i dødeligheten med dagens bestand innebære en økning i premiereserven på 78,4 millioner kroner.

NOTE 14 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSE

Endringer i forsikringsmessige forpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Kursreg. fond	Premiefond	POF
1. Inngående balanse	300 394	22 497	12 463	0	0
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser					
2.1. Netto resultatførte avsetninger	72 198	6 237	-11 081	0	0
2.2. Overskudd på avkastningsresultatet	745	0	0	0	0
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	-745	0	0	0	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	72 198	6 237	-11 081	0	0
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser					
3.1. Overføringer mellom fond					
3.2. Overføringer til/fra selskapet					
Sum ikke resultatførte endringer i	0	0	0	0	0
4. Utgående balanse	372 592	28 734	1 382	0	0

Endringer i forsikringsmessige forpliktelser - særskilt investeringsportefølje

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Supplerende avsetninger	Premiefond	POF
1. Inngående balanse	2 184 085	197 221	0	192 947	11 537
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser					
2.1. Netto resultatførte avsetninger	-35 536	-80 938	0	2 178	96
2.2. Avkastningsresultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelser	0	0	0	0	0
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	0	0
2.4. Oppreservering	22 949	0	0	0	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-12 587	-80 938	0	2 178	96
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser					
3.1. Overføringer mellom fond	0	0	0	-112 028	-11 633
3.2. Overføringer til/fra selskapet	0	0	0	8 615	0
Sum ikke resultatførte endringer i	0	0	0	-103 412	-11 633
4. Utgående balanse	2 171 498	116 283	0	91 713	0

NOTE 15 - PREMIEFOND

	2018	2017	2016	2015
Premiefond 01.01.	192 947	240 039	148 150	147 610
Innbetalt til premiefond	8 615	2 293	119 532	26
Overført fra andre ordninger	0	0	0	0
Overført til andre ordninger	0	0	0	0
Belastet premie	-112 155	-142 471	-82 101	-128 884
Fordring premie	107	-896	533	434
Tilført ved AAP	7	192	373	566
Garantert rente	2 178	3 841	2 251	2 712
Overført fra Pensjonistenes overskuddsfond	13	83 979	0	125 686
Overskuddsdisponering	0	5 970	51 302	0
Premiefond 31.12.	91 713	192 947	240 039	148 150

Fordeling premiefond per medlemsselskap:	2018	2017	2016	2015
Gjensidige Forsikring ASA	88 177	183 228	224 320	130 925
Gjensidige Pensjonskasse	0	93	345	343
Gjensidige Pensjonsforsikring	0	84	653	0
Gjensidigestiftelsen	0	147	544	320
Oslo Areal	0	29	253	15
Gjensidige Bank ASA	0	27	223	0
Hadeland Gjensidige Brannkasse	305	974	1 037	1 321
Varig Forsikring Hallingdal	0	61	857	1 583
Varig Halså og Tingvoll Forsikring	327	510	570	625
Varig Forsikring Hemne	202	289	300	246
Indre Sunnmøre Gjensidige Branntrygdslag	335	346	282	292
Varig Forsikring Midt-Buskerud	0	360	780	794
Varig Forsikring Nord-Odal	0	56	146	45
Varig Forsikring Nordmøre og Romsdal Gjensidig	0	1 759	3 056	3 716
Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig	1 292	1 589	1 540	1 608
Varig Orkla Forsikring Gjensidig	39	15	115	230
Varig Forsikring Stjørdal Gjensidig	1 032	2 105	1 543	1 983
Varig Forsikring Surnadal	0	314	1 288	1 255
Varig Forsikring Sykkylven Gjensidig	0	19	272	226
Varig Forsikring Valdres	0	236	611	839
Indre Østfold og Andebu Gjensidig Brannkasse	3	708	1 304	1 784
Premiefond 31.12.	91 713	192 947	240 039	148 150

Premiefondet utgjør 74% av årets premie.

NOTE 16 - SPESIFIKASJON AV PREMIEINTEKTER

	2018	2017
Brutto forsikringsteknisk premie	79 332	86 681
Pensjonsreguleringspremie dekket fra POF	11 524	43 537
Foretakspremie for administrasjon	9 828	10 077
Premie for rentegaranti	20 749	0
Premie for fortjenesteelement	2 341	2 175
Sum forfalt premie	123 774	142 471

NOTE 17 - GJENFORSIKRING

Det er inngått reassuranseavtale med Gjensidige Forsikring ASA som dekker inntil TNOK 150 000 forårsaket av en hendelse hvor minst én person dør eller blir ufør. Pensjonskassen bærer en egenandel på TNOK 5 000. Premie for 2018 var TNOK 212.

NOTE 18 - OVERFØRINGER TIL ANDRE PENSJONSINNRETNINGER

	2018	2017
Overført premiereserve til andre	7 519	7 887
Overført andre avsetninger til andre	624	585
Sum overført til andre	8 142	8 472

Overføringen gjelder utløste fripoliser på 9 personer til Gjensidige Pensjonsforsikring AS.

NOTE 19 - SPESIFIKASJON AV UTBETALTE PENSJONER

	2018	2017
Alderspensjoner	106 655	105 664
Etterlattepensjoner	13 603	14 368
Uførepensjoner	14 134	15 121
Barnepensjoner	279	394
Sum pensjoner	134 671	135 547

NOTE 20 - FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

Kundeportefølje	2018	2017
Honorar og omkostninger verdipapirer	1 956	2 113
Honorar administrasjon og daglig ledelse	4 376	4 136
Honorar administrasjon øvrig	30	38
Honorar lovpålagt revisjon inkl.mva	254	183
Honorar revisor andre tjenester utenfor revisjon inkl. mva	25	101
Styrehonorar, inkl AGA	97	140
Betalingsformidling	0	9
Lønnskostnader	2 474	2 396
Pensjonskostnader	314	28
Driftspensjon	545	556
Kontingent, inkl. finanstillsynsavgift	162	190
Andre driftskostnader	483	507
Andre administrative kostnader	73	143
Sum administrasjonskostnader kundeportefølje	10 789	10 540
Selskapsportefølje	2018	2017
Honorar og omkostninger verdipapirer	113	120
Andre administrative kostnader	9	0
Sum administrasjonskostnader selskapsportefølje	122	120

NOTE 21 - RESULTATANALYSE OG OVERSKUDSDDELING

	2018	2018	2018	2017
	Kollektiv	Investering	Sum	Sum
Risikoresultat før reassuranse	-4 787	-6 804	-11 591	13 208
Reassuranse premie	-3	-209	-212	-235
Reassuranse erstatninger	0	0	0	0
Reassuranseresultat	-3	-209	-212	-235
Netto risikoresultat etter reassuranse	-4 789	-7 013	-11 803	12 973
Endring i erstatningsreserve	0	0	0	0
Annet	38	131	169	846
Risikoresultat	-4 751	-6 882	-11 634	13 819
Renteresultat				
Netto finansinntekter	-75	-522	-597	146 454
(Til)/fra Kursreguleringsfond	11 081	0	11 081	-2 121
Sum garanterte renter reserve	-10 468	-70 313	-80 781	-81 599
Garanterte renter premiefond og pensjonistenes overskuddsfond	0	-2 274	-2 274	-4 397
Renteresultat	538	-73 109	-72 571	58 338
Kostnadsresultat				
Innbetalt premie/Frigjort ved pensjonsutbetalinger	900	13 892	14 792	15 053
Driftskostnader inkl forvaltningskostnader	-1 895	-8 894	-10 789	-10 540
Administrasjonsresultat	-995	4 997	4 002	4 514
Samlet resultat	-5 208	-74 994	-80 202	76 671
Premie for renterisiko	0	20 749	20 749	0
Fortjenestemargin for forsikringsrisiko	0	2 341	2 341	2 175
Fra/til tilleggsavsetninger	969	73 109	74 078	-40 831
Netto resultat	-4 239	21 205	16 965	38 015
Disponering av tekniske resultater				
til oppreservering	0	-22 949	-22 949	-22 949
til premiefond	0	0	0	-5 970
til pensjonistenes overskuddsfond (POF)	0	0	0	-11 537
til premiereserve	-762	0	-762	-786
Resultat etter disponering	-5 002	-1 744	-6 746	-3 227
Teknisk resultat fra regnskap			-6 746	-3 227
Resultat av ikke-teknisk regnskap			-157	8 166
Skattekostnad			-20	-22
Andre resultatkomponenter			-97	-615
TOTALRESULTAT			-7 019	4 302
Overført fra/til risikoutjevningssfond			0	979
Utbytte på egenkapital			0	0
Overført fra/til egenkapital			7 019	-5 280
SUM			0	0

NOTE 22 - SKATT**Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt**

	2018	2017
Resultat før skattekostnad	-6 903	4 939
+/- Permanente forskjeller	-873	7 581
+/- Endring i midlertidige forskjeller	5 992	-9 818
+/- Endring i RUF	0	979
Benyttet fremførbart underskudd	0	-3 681
= Grunnlag for årets skattekostnad	-1 784	0

	2018	2017
Forskjeller som inngår i grunnlag utsatt skatt/skattefordel	-4 832	8 405
Fremførbart underskudd	-1 784	-10 213
= Grunnlag for årets utsatt skatt	-6 616	-1 809

	2018	2017
Grunnlag formueskatt	15 496	26 435

	2018	2017
Årets avsatte betalbare skatt	24	40
Endring utsatt skatt	0	0
Korreksjon tidligere år	-4	-18
Årets skattekostnad	20	22

Overgangsregel

I forbindelse med overgang til nye skatteregler fra 2018 er det beregnet effekt av overgang fra gammelt til nytt skatteregime. Beregningen er gj med utgangspunkt i presisering fra skatteetaten der oppgitt verdiendring i året inneholder effekter som følge av kursendring samt effekter på kostpris som følge av kjøp og salg.

Skattemessig verdi 31.12.2018	2 680 357
Skattemessig verdi 31.12.2017	-2 865 841
Årets verdiendring	197 800
Sum	12 317

Fremførbart underskudd 31.12.2017	10 213
-----------------------------------	--------

Fremførbart underskudd 01.01.2018	0
-----------------------------------	---

Saldo til gevinst og tapskonto 01.01.2018	2 104
---	-------

NOTE 23 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTNER

Pensjonskassen har mottatt innbetaling til premiefond/premie fra sine medlemselskap i år på TNOK 8 615.

Pensjonskassen har utløsningsavtale med Gjensidige Pensjonsforsikring AS.

Pensjonskassen har avtale med og betaler:

Gjensidige Forsikring ASA om fakturering av interne tjenester for:

- Kontordrift mva-frie (husleie)	358
- Telefon og mobil	10
- Mistral/Canon Print	103
- HR	30

Gjensidige Forsikring ASA avtale om reassuranse	212
---	-----

Gjensidige Bank ASA avtale om forvaltning	898
---	-----

Gjensidige Forsikring ASA avtale om avkastningsbytte mottatt finansinntekter er	7 812
---	-------

NOTE 24 - ANSATTE, YTELSE OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

Pensjonskassen har 3 ansatte per 31.12.2018.

	2018	2017
Lønnskostnader	2 063	2 001
Pensjonskostnader	410	637
Arbeidsgiveravgift	408	399
Finansskatt	106	103
Andre personal kostnader	2	2
Sum lønns- og personalkostnader	2 989	3 142

Honorar til styremedlemmer for 2018 utgjorde TNOK 85.

Marit E. Aasen	Styremedlem	TNOK 57
Kjerstin Paaske	Styremedlem	TNOK 28

Administrasjonshonorar til Gabler Pensjonstjenester AS inkluderer arbeid utført av daglig leder i pensjonskassen. Daglig leder er ansatt i Gabler Pensjonstjenester AS og mottar ikke godtgjørelse direkte fra pensjonskassen.

Ingen medlemmer i styret eller andre avtale om bonus, lån, overskuddsdeling, opsjoner eller andre fordeler fra pensjonskassen, ut over styrehonorar og ytelser fra tjenstepensjonsordningen som pensjonskassen administrerer.

NOTE 25 - PENSJONSFORPLIKTELSE

Innskuddsbasert pensjonsordning

Gjensidige Pensjonskasse har innskuddspensjon etter skatteloven. Selskapets ordning oppfyller lovens krav.

Innskuddsplanen omfatter ansatte som fortsetter i sin stilling ut over opptjeningsalderen og utgjør 2% av lønnen.

Kostnadsført innskudd utgjorde TNOK 21 i 2018. Aktive medlemmer : 1

Ytellesbasert pensjonsordning

Gjensidige Pensjonskasse har tjenstepensjonsforsikring etter skatteloven med generell pensjonsalder 67 år.

Gjensidige Pensjonskasse er også forpliktet til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets ordning oppfyller lovens krav.

Alderspensjon utgjør 70 prosent av pensjonsgrunnlaget basert på antall opptjeningsår og lønnsnivå ved pensjonsalder.

I tillegg har Gjensidige Pensjonskasse pensjonsforpliktelser ovenfor enkelte arbeidstakere utover den ordinære kollektivavtalen.

Dette gjelder ansatte med lavere pensjonsalder, med lønn over 12 G og tilleggspensjoner.

Det er mulig å søke om avtalefestet pensjon (AFP) fra fylte 62 år. AFP er klassifisert som en ikke-fondsbasert ytelse.

Aktive medlemmer : 2

Antall pensjonister : 3

Pensjonskostnader og forpliktelser er bokført i henhold til IAS19.

Ved beregning av pensjonskostnader og netto pensjonsforpliktelser er følgende forutsetninger lagt til grunn.

Diskonteringsrente er satt på basis av avkastning på OMF-obligasjoner. Lønnsnivå, pensjonsregulering og

G-regulering er basert på historiske observasjoner og forventet fremtidig inflasjon.

Økonomiske forutsetninger	2018	2017
1 Diskonteringsrente	2,57 %	2,57 %
2 Forventet avkastning pensjonsmidler	2,57 %	2,57 %
3 Årlig forventet lønnsvekst	3,10 %	3,10 %
4 Årlig forventet G-regulering	3,10 %	3,10 %
5 Årlig forventet regulering av pensjoner under utbetaling	0,00 %	0,00 %
6 Arbeidsgiversats	14,10 %	14,10 %
7 Tariff	K2013	K2013

Diskonteringsrente er den forutsetning som har størst innvirkning på verdien av pensjonsforpliktelsen.

Periodens pensjonskostnad	2018	2017
1 Årets pensjonsopptjening (Service Cost)	55	93
2 Arbeidsgiveravgift/Finansskatt av årets opptjening	11	18
3 Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	322	318
4 Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-148	-155
12 Resultatført pensjonskostnad	239	274
Elementer i pensjonskostnaden	2018	2017
1 Pensjonsrelatert kostnad	66	110
2 Finansiell kostnad	173	163
3 Resultatført pensjonskostnad	239	274
Balanseført pensjonsforpliktelse	2018	2017
1 DBO ved periodens slutt sikrede planer	5 451	5 260
2 Midler ved periodens slutt	5 460	5 772
3 Netto pensjonsforpliktelse - underfinansiert (overfinansiert)	-9	-511
4 DBO ved periodens slutt usikrede planer	6 850	7 256
5 Ikke resultatført aktuarielt gevinst (tap)	0	0
6 Ikke resultatført planendring	0	0
7 Balanseført pensjonsforpliktelse inkl Arbeidsgiveravgift/Finansskatt	6 841	6 745
Avstemming pensjonsforpliktelse	2018	2017
1 Balanseført pensjonsforpliktelse ved periodens begynnelse	6 745	6 130
2 Resultatført pensjonskostnad	239	274
3 Aktuarielt tap (gevinst) ført under andre resultatkomponenter	247	883
4 Innbetalinger inkl arb.g.avg og finansskatt	-88	-87
5 Utbetalt pensjon over drift ekskl. aga/FS	-459	-454
6 Flyttet premiefond	0	0
7 Øvrige bevegelser i perioden	157	0
8 Balanseført pensjonsforpl. ved periodens slutt	6 841	6 745
Endringer i bokført pensjonsforpliktelser	97	615
Pensjonskostnader YTP	274	0
Pensjonskostnader AFP	19	28
Driftspensjon	545	556
Sum pensjonskostnad bokført som lønns- og personalkostnader.	838	584
Service cost administrerende direktør(er)	0	0
Pensjonsmidlene består av:		
Aksjer og aksjefond	8,54 %	6,91 %
Obligasjoner og obligasjonsfond	88,38 %	91,06 %
Andre	3,09 %	2,03 %
Sum	100 %	100 %
Verdijustert avkastning	0,00 %	4,99 %
Bokført avkastning for kollektivporteføljen	3,00 %	4,78 %
Bokført avkastning for investeringsvalgporteføljen	0,00 %	4,99 %